

Problemen

★ rondom het leren

L.S.

Gaarne wil ik voldoen aan het verzoek om bij dit boekwerkje een kort voorwoord te schrijven.

Het is immers mede uit de kring van het bestuur dat de wens gekomen is, om het op de U.L.O. ouderavond gehouden mooie referaat van de heer Rutgers in druk te doen verschijnen. Dit om een rustig lezen en overdenking van het behandelde onderwerp mogelijk te maken. Referent toch is er in geslaagd om op een eenvoudige, duidelijke manier de stof te behandelen. Hij geeft èn ouders èn leerlingen vele goede en practische wenken; wenken die bij naleving ervan hen ongetwijfeld van groot nut zullen blijken te zijn.

Lees dit boekje en volg de goede raad op, die er in gegeven wordt. Dan zal ook dit geschrift meewerken tot het zo dicht mogelijk benaderen van het doel dat wij ons als ouders, leraren en bestuur steeds weer stellen n.l. onze kinderen op te voeden „tot alle goed werk bekwamelijk toegerust”.

Aan hen die over het behandelde onderwerp iets meer zouden willen weten, zou ik het boek van prof. Waterink „De schooljaren onzer kinderen” ter lezing aan kunnen bevelen.

De Voorzitter,
J. v. d. VEEN.

Problemen

★ rondom het leren

We hebben met allerlei problemen te maken, die er de oorzaak van kunnen zijn, dat het leren niet vlotten wil en dat de studie op een teleurstelling kan uitlopen.

En dat er vrij veel teleurstellingen voorkomen, blijkt wel uit het volgende:

Om leerlingen voor onze school te krijgen, hoeven we niet te werken met advertenties en aanbiedingen van gratis vulpen of grammofoonplaat; we krijgen voldoende leerlingen.

De laatste jaren komen ongeveer honderd leerlingen zich aanmelden voor de eerste klas van onze school.

Hoeveel van die honderd behalen nu in de normale tijd van vier jaar het eindexamen? We mogen heel blij zijn, wanneer 35 van de 100 dit presteren. Dus 65% blijft één of twee keer zitten, of verdwijnt.

Om het niet al te somber voor te stellen, moet er natuurlijk bij vermeld worden, dat bij die 65% ook die leerlingen zijn begrepen, die na overgang de school verlaten en een andere school gaan bezoeken, bijv. het Lyceum.

In onze derde klas zitten totaal 52 leerlingen; 33 van deze leerlingen zijn zonder zitten blijven in deze klas gekomen, terwijl deze klas begonnen is met precies 100 leerlingen.

Uit dit enkele voorbeeld blijkt voldoende, dat elk jaar een groot aantal leerlingen zich aanmeldt voor onze school, die op de een of andere manier moeilijkheden hebben met het leren, en deze leerlingen vormen een probleem voor hun ouders, voor zichzelf en voor de school.

Enkele moeilijkheden, die er de oorzaak van kunnen zijn, dat een leerling niet mee kan komen, zullen hier besproken worden.

De verstandelijke aanleg

Het is nodig, dat het kind, dat onze school komt bezoeken, een normale verstandelijke aanleg bezit. Het is heus niet zo, dat elke leerling, die de zesde klas van de Lagere School heeft doorlopen, bij ons op zijn plaats is. Met leerlingen, die op de L.S. maar matig of slecht konden meekomen, komt het op de Mulo niet meer in orde.

We moeten medelijden hebben met die kinderen, die helemaal niet mee kunnen komen. Van het werk, dat besproken wordt, begrijpen ze niets, en al doen ze op hun manier nog zo goed hun best, hun werk is meestal dik onvoldoende en iedere dag merken ze het: „Ik kan het niet, ik kan niets”. Wat zou dit betekenen voor zo'n kind?

Stel U eens voor, dat U geregeld te horen zou krijgen: „Van uw werk deugt niets, U brengt er niets van terecht, enz.” zou U zich dan ook niet heel erg ongelukkig voelen?

Nu weten we heus wel, dat die kinderen er niets aan kunnen doen en we mogen het hun niet kwalijk nemen, maar we nemen het de ouders, die de verkeerde schoolkeus gemaakt hebben, of degenen, die de ouders verkeerd voorgelicht hebben, wel erg kwalijk. Want door de verkeerde schoolkeus te maken, kan een kind een naar schooljaar bezorgd worden en een stuk levensgeluk ontnomen worden.

In school zitten we er ook mee, want die leerlingen, die vanwege hun intellectuele aanleg niet op de Muloschool thuishoren en zich daar ook niet thuisvoelen, remmen het onderwijs af en doen het peil van de klas dalen.

Natuurlijk bezinnen we ons op school geregeld op het vraagstuk, hoe we kunnen voorkomen, dat dergelijke leerlingen, die absoluut ongeschikt zijn om het onderwijs aan onze school te volgen, toch komen. Dat dit vraagstuk opgelost wordt is in het grootste belang van die leerlingen, maar het is ook van belang voor het Mulo-onderwijs.

Dan is er nog een hele categorie leerlingen, bij wie nog niet dadelijk in het begin te constateren is, dat ze het niet zullen halen, maar in de loop van het cursusjaar wel. Dit geldt niet alleen voor de eerste klas, maar voor alle klassen. Ook hier kan de oorzaak liggen in de verstandelijke aanleg. Wij zeggen dan: „De leerling heeft het plafond bereikt”. Meer dan wat ze tot nu toe opgenomen hebben, kunnen ze niet meer verwerken en op de duur lopen ze vast.

Voor de leerlingen, van wie we denken, dat de oorzaak van de slechte resultaten in de verstandelijke aanleg ligt, is niet het eindrapport het belangrijkste, maar het Paasrapport.

Als U dit rapport in handen krijgt, en U ziet voor een serie vakken, b.v. de talen, een rijtje vieren of nog lager, en U leest het daarbij gevoegde advies van het Hoofd der school, dan wordt het tijd om U te gaan bezinnen over de keuze van een andere school voor uw kind. Wacht daar niet te lang mee, want tegenwoordig zijn de scholen gauw volgeboekt.

Nu komen we bij een andere groep leerlingen, die wat hun verstandelijke aanleg betreft best mee zouden kunnen komen, maar

die er toch niet zoveel van maken op school, omdat er factoren in het spel zijn, die de resultaten ongunstig beïnvloeden. Voor deze leerlingen draait het vaak uit op een keer zitten blijven. Dit moeten we met elkaar zien te voorkomen en vaak is er wel wat aan te doen.

Een veel voorkomende kwaal is **gebrek aan concentratie**.

Concentratie is het vermogen om zich doorlopend bij zijn werk te kunnen bepalen. U kent die kinderen wel, die een gebrek aan concentratie vertonen. In school krijgen ze verscheiden keren per dag te horen: „Let op jij, wat zit je nu weer te doen?“. Je moet ze er altijd weer bij slepen.

Bij het maken van hun huiswerk vliegen ze van de hak op de tak; ze kunnen met geen mogelijkheid een uurtje rustig aan hun werk blijven, bij het minste of geringste zijn ze afgeleid en als 't kan moeten ze zich overal inmengen. Meestal is het cijfer voor gedrag van deze leerlingen ook aan de lage kant.

Gebrek aan concentratie van de opmerkzaamheid is wel één van de meest voorkomende defecten bij de kinderen van deze tijd.

Het is een prachtig onderwerp om er een heel verhaal over te schrijven. Het drukke verkeer op straat, velerlei belangstelling, die gevraagd wordt; de radio, in enkele gezinnen de televisie, het lawaai rondom, woningellende; alle mogelijke dingen meer kan men uitvoerig beschrijven als oorzaken van slechte concentratie. De kinderen zijn nerveus, angstig en nog veel meer. De leerstof op school is ontzaglijk uitgebreid, de klassen zijn te groot, het vele huiswerk brengt de jongemensen uit het evenwicht, ze hebben geen tijd voor sport en ontspanning; de tijd is vol van geruchten over oorlogen en opstanden en wapeningen en al dergelijke dingen meer. . . Kortom het is helemaal vanzelfsprekend, dat onze kinderen hun aandacht niet kunnen concentreren op hun schoolwerk.

Maar als in dit alles de hoofdoorzaak zou liggen, dan was de toestand wel bijzonder hopeloos. Want wij kunnen er zeker van zijn, dat het verkeer nog intensiever zal worden, de drukte nog groter, het lawaai om ons heen nog geweldiger . . . en gaat U zo maar door.

Als regel is het gebrek aan concentratievermogen reeds aanwezig bij kinderen die op de L.S. komen, en is het er eenmaal, dan wordt de kwaal dikwijls nog erger.

En hoe komt het nu, dat er zoveel kinderen zijn, die zich slecht kunnen concentreren? Wel in hoofdzaak, omdat deze kinderen niet de rust gevonden hebben om te leren zich te concentreren. De huiselijke sfeer maakt zo dikwijls de kinderen onrustig. De ouders gunnen zich geen rust om eens klaar te zijn met hun werk, ze laten zich meesleuren door de jacht van dit leven, ze zitten

vol innerlijke spanningen. Zulk een innerlijke onrust werkt als een infectieziekte op het kind.

Zorg voor rust in uw gezin, voor een rustige sfeer. Rust, daar wordt niet mee bedoeld, dat U nu voortaan in Uw gezin op Uw kousen moet gaan lopen, de bel en de telefoon af moet gaan zetten en zoveel mogelijk moet gaan zwijgen, neen, het gaat hier niet om de uiterlijke rust, maar boven alles om de innerlijke rust. En deze innerlijke rust kunt U niet uit een flesje van de apotheek halen, maar deze rust vindt U alleen bij God. Wanneer we Hem de eerste plaats geven in ons gezinsleven, in ons huwelijksleven, Hem ook Heer laten zijn over onze tijd, dan verdwijnt de onrust en dan kan in dat Christelijk gezin een kind ook rustig werken en leven.

In de dagelijkse praktijk komt het herhaaldelijk voor, dat een leerling een onvoldoende beurt maakt en dan tot zijn verdediging aanvoert, dat hij het toch goed geleerd heeft, dat hij het gisteravond toch nog goed kende, dat moeder of vader het hem overhoord heeft en dat die toch ook vond, dat de les er goed inzat. Vaak maakt dit niet zoveel indruk op ons; de feiten immers spreken de leerling tegen. Dus we raden hem aan de volgende keer zijn les wat secuurder te leren. Worden er na verloop van tijd geen verbeteringen geconstateerd, dan is Jan, Piet of Klaas de jongen, die slecht werkt, die zich niet kan concentreren, of die geen aanleg heeft.

Maar het is heel goed mogelijk, dat het slechte resultaat het gevolg is van **verkeerde werkmethoden**.

Soms is er maar een kleinigheid voor nodig om hierin verbetering te brengen.

We kennen allen wel de moeilijkheid van het **niet op gang kunnen komen**, van het werk liever nog wat willen uitstellen. Een taak, die uitgesteld wordt, heeft minder kans om behoorlijk en goed afgemaakt te worden, dan wanneer er direct energiek aangepakt wordt. Dus voor de leerlingen geldt: Geen uitstel met je schoolwerk, maar aan de slag! Natuurlijk moet er na een schooldag wel eerst tijd gevonden worden om even uit te blazen en weer op adem te komen.

Een krampachtige jakkerhouding om maar zo gauw mogelijk met z'n werk klaar te komen behoort ook tot de slechte werkmethoden.

Van zeer veel belang is een **juiste indeling van het werk**. De leerlingen moeten niet te veel hooi op hun vork nemen en op z'n tijd, liefst op een daarvoor van te voren bepaald tijdstip, pauzeren en zich ontspannen. Ze moeten niet te lang achterelkaar bij één taak blijven. Hier geldt 3×5 is beter dan 1×15 .

Dit betekent, dat wanneer ze bijv. een bladzijde woordjes moeten leren, dit beter kunnen doen in 3 x 5 minuten met tussenpozen, dan in 1 x 15 minuten, want van de laatste 7 minuten van dat kwartier nemen ze toch niet zoveel meer op.

We komen nu ook bij de **juiste indeling van de tijd.**

Met de tijd moet zuinig en ordelijk worden omgegaan. En juist aan zuinigheid en ordelijkheid wat hun tijd betreft, ontbreekt het veel leerlingen. Ze vergeten vaak, dat men snipperuren en kwartiertjes ook kan gebruiken voor schoolwerk, niet direct voor intensief studeren, maar wel voor het maken van een lesje, het uitwerken van een opgave.

Het is vaak treurig om te zien hoe de kinderen knoeien met hun tijd. Wanneer ze tijd genoeg hebben is dit niet zo erg, maar wanneer ze bijna niet weten hoe ze klaar moeten komen, dan is het zaak om zuinig te zijn. Ze hebben hele en halve schooldagen, ze hebben dagen met veel huiswerk en dagen met minder. En nu zijn er kinderen, die niet vooruit willen werken omdat ze dan menen op de dag zelf alles vergeten te zullen zijn en dan dubbel werk te moeten doen. „Ik moet het dan toch weer allemaal overleren”. Als ze een repetitie hebben, dan moeten ze die er jakkerig instampen, bovendien nog alle andere vakken voor die volgende dag, en al met al zijn de resultaten ondanks alle inspanningen maar matig.

Wanneer we de leerlingen in school op deze verkeerde werkmethode wijzen, laten ze je rustig praten.

Wanneer U nu denkt, dat uw kind er verkeerde werkmethoden op na houdt, bijv. een slechte tijdsindeling en werkindeling, ga dan met uw kind een indeling maken van de taak en van de tijd. Zorg dan, dat door vooruitwerken de zware dagen minder zwaar worden, en dat, wanneer ze in een week voor een bepaald vak een repetitie opgekregen hebben, reeds enige tijd van te voren geregeld tijd en aandacht aan deze repetitie wordt besteed. Laat de kinderen ook zoveel mogelijk afwisseling in de leerstof aanbrengeu, bijv. geen drie talen achtereen afwerken.

Nu komt natuurlijk van uw kant de vraag : „Kunnen we onze kinderen nog meer helpen bij hun schoolwerk?”

Een gezin, waarin de ouders 's avonds zelf werken, lezen of studeren, waar een rustige werksfeer heerst, of waar in elk geval de noodzaak daarvan wordt begrepen, doet op belangrijke punten meer voor de kinderen, dan waar ouders met hun kinderen het huiswerk maken.

Vele ouders hebben voor wat betreft het huiswerk niet genoeg ervaring. Ze denken dat als Jan vele uren gewerkt heeft, hij zijn plicht meer dan genoeg gedaan heeft. Ze realiseren zich niet, dat het zgn. werken van Jan niet grondig behoeft te zijn geweest.

De omgekeerde, maar als het er op aan komt dezelfde fout maken ouders, die het kind, wanneer het eerder dan gewoonlijk klaar is, toevoegen: „Ga nog maar een poosje leren, je kunt nog niet klaar zijn”. Dit ontnemt het kind vaak de energie om flink door te zetten en op te schieten. Want of hij nu eerder of later klaar is maakt voor hem niets uit, hij moet zijn uren toch uitzitten.

Veel ouders kunnen inderdaad weinig hulp bieden: Als Jan met een wijs gezicht achter zijn boeken zit, of ijverig zit te schrijven, menen vader en moeder, dat hij ijverig studeert. Het is natuurlijk heel moeilijk te controleren, of Jan in werkelijkheid wel zo vlijtig bezig is.

U kunt uw kind wel helpen door het te overhoren. Vooral bij die vakken, die aangeduid worden als leervakken: Geschiedenis, Aardr.kunde, Biologie, kunt U hulp bieden. Weet U, wat een veel voorkomende fout, of beter gezegd gebrek is bij onze leerlingen? Ze kunnen geen hoofdzaken van bijzaken onderscheiden. Er zijn er, die bijv. wel een uur over een geschiedenisles zitten gebogen, ze lezen en herlezen die les, maar ze nemen niet veel op en dan heeft U de indruk, dat hij/zij erg vlijtig is geweest. U kunt nu hulp bieden, door na te gaan, of uw kind U van de geleerde les de hoofdzaken kan vertellen, dus bijv. als volgt: „Je vertelt me straks eerst het belangrijkste uit de les, dan ga je weer een poosje studeren en dan kom je me van elke hoofdzaak enige bijzonderheden vertellen”.

U kunt uw kind verder helpen door er nauwkeurig op toe te zien, of hij wel netjes zijn werk maakt. **Slordigheid** in zijn werk thuis en in school kost een leerling vaak heel wat punten.

Uit praktisch en technisch oogpunt belangrijke kwesties zijn:

Waar werken de kinderen?

We zijn niet allemaal zo gelukkig, dat we voor onze studerende kinderen een apart vertrek hebben. De meeste leerlingen zullen hun werk in de huiskamer moeten maken en dit is voor hen onmogelijk als de rest van het gezin geen rekening met hen houdt. Zolang de kinderen werken, moet alle afleiding zoveel mogelijk vermeden worden, dus geen radio en geen gesprekken.

Wanneer werken de kinderen?

In verband met ruimtegebrek zijn de vrije middagen het meest geschikt voor het maken van het huiswerk, immers dan is de huiskamer voor de student beschikbaar. Wanneer er dan rustig en intensief gestudeerd wordt, kan men niet meer spreken van een vrije middag, maar wel van een vrije avond.

Er zijn kinderen, die 's morgens beter kunnen werken dan 's avonds. Toch moeten we ze aanraden het niet helemaal op de morgen te

laten aankomen, want er kan iets tussenkomen, bijv. verslapen, en dan komt het kind helemaal onvoorbereid op school.

De houding tijdens het werken.

Ligt Uw kind in bed te leren, of op de divan of in een luie stoel? Dit is fout. Je kunt nog wel eens een aardig romannetje lezen in bed of op de divan, maar bij echte studie past een andere houding.

Op tijd naar bed.

Om iedere dag fris op school te kunnen komen en daar goed op te kunnen letten is het van het grootste belang, dat er op tijd naar bed gegaan wordt.

Is er **goed licht** in de kamer waar Uw kind werkt?

Een goede verlichting is niet alleen van belang voor de ogen, maar ook voor de concentratie.

Hoe ziet de tafel eruit, waaraan de kinderen werken? Staan daar veel dingen op, die de aandacht kunnen afleiden. Hoe soberder de directe omgeving, waar gestudeerd moet worden, hoe beter.

Tenslotte iets heel belangrijks:

Van het allergrootste belang is het **medeleven thuis**.

Hoe staat U tegenover het werk van uw kinderen?

Vindt U het belangrijk, of zegt U misschien, wat helaas wel voorkomt, „Studeren is geen werken.”

Laat uw kind merken, dat u het schoolwerk belangrijk vindt. Doe dat niet alleen op de dag, dat het rapport komt, maar geregeld. Vergeet vooral uw kind niet te prijzen, wanneer dat verdiend is. Steun uw kind door woord en daad.

Vergeet in uw gebed bij het vragen om een zegen over het dagelijks werk het schoolwerk niet.

En wanneer het zo is in uw gezin met betrekking tot het schoolwerk: bidden en werken en werken en bidden, dan zal God Zijn zegen geven op het werk in huis en in school.